

Oponentský posudek

Martin Hořák

Podíl Jana Antonína Quitainera na plastické výzdobě Strahovského kláštera. Sonda do vztahů mezi pozdně barokním sochařem a jeho mecenášem

Diplomová práce, Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
2008

V rozporu s úzkým vymezením zvoleného tématu přerůstá předložená diplomová práce vlastně v pečlivou sondu do světa jednoho z předních domácích sochařských ateliérů, pracujícího v metropoli barokních Čech v rozpětí prvních tří čtvrtin 18. věku. Nespornými přednostmi posuzované práce jsou přehledné rozčlenění zvolené látky, pojednané navíc živým a čtivým jazykem, a především autorova schopnost kombinace stylové analýzy s výpovědní hodnotou primárních pramenů, respektive výsledků restaurátorských prací moderní doby.

Úvodní kapitola (s. 9 – 16), shrnující dostupná životopisná data rodu Quitainerů, dokládá bezpečnou orientaci v relevantní pramenné základně: Martin Hořák zde důsledně shrnul a zároveň ověřil všechna starší zjištění Podlahova a Blažíčkova, vytěžená jednak ze Strahovských analů (bohužel nic neříkajících o rekonstrukci kláštera poškozeného v důsledku válečných událostí z let 1741-1742), jednak z příslušných archivních dokladů uložených v Národním archivu. Na tomto místě je s autorem skutečně třeba litovat, že ani poslední průzkum pramenů nevynesl na světlo jméno architekta, zodpovědného za novostavbu kaple sv. Voršily i poválečnou podobu nového chrámového průčelí.

Jalo zcela logický krok, umožňující přesné rozlišení podílu obou sochařských osobností na výzdobě strahovského kostelního průčelí, se jeví porovnání tvůrčího profilu otce Ondřeje Filipa Quitainera se samostatným uměleckým vkladem jeho syna Jana Antonína (s. 17 – 38), a následné zasazení tvorby mladšího z obou mistrů do širšího kontextu pražského sochařství druhé a třetí čtvrtiny 18. věku (s. 38 – 46). Výrazným kladem diplomové práce je zařazení kapitoly “Vzestupy a pády Strahovského kláštera v letech 1711 - 1765“, podrobným způsobem popisující klíčovou roli opata Mariana Hermanna, iniciátora a objednavatele sochařské výzdoby klášterního areálu a současně organizátora velkolepých oslav stého výročí přenesení ostatků patriarchy řádu sv. Norberta do Prahy v květnových dnech roku 1727. Neméně poutavým způsobem Martin Hořák shrnuje následující éru opata Gabriela Václava Kaspara, předznamenanou fatálními důsledky bavorsko-francouzské okupace Prahy a dlouhodobě vyplněnou energickým úsilím o rychlou obnovu základních liturgických funkcí

klášterního kostela a následně o opravu hmotné podstaty jeho těžce poničené sochařské výzdoby (s. 55 – 73). Z připojeného instruktivního přehledu prací pražského ateliéru vyplývá, že pracoval pro Strahov velmi intenzivně od roku 1745 až do smrti jeho vedoucího mistra v roce 1765, a to jak na velkých kamenných skulpturách, tak i na oltářních řezbách a drobné interiérové dekoraci. Za uvedené období si podle odhadu M. Hořáka mohl Jan Antonín Quitainer na obdržení honorářích přijít na 3.000 zlatých (s. 72), jak můžeme vidět z připojené tabulky s přehledem doložených výdajů za sochařskou výzdobu kláštera v letech 1745 - 1764.

Jakýsi druhý díl předložené diplomové práce představuje podrobný přehled realizovaných prací mladého Quitainera pro areál strahovského kláštera, dále členěný na kamenné skulptury určené pro exteriér klášterního chrámu (s. 74 – 94) a řezbářskou výbavu jeho interiéru pořizovanou postupně od roku 1747 (s. 94 – 111). V rámci první oddílu jsou zevrubně popsány spletité okolnosti vzniku sochy Immaculaty z hlavního průčelí kostela Nanebevzetí P. Marie, kterou kdysi Oldřich J. Blažíček určil jako práci Jana Antonína Quitainera. Martin Hořák nově stanovil dobu vzniku tohoto díla v letech 1752 – 1755, kdy byla dokončena první fáze oprav kostela (s. 83 – 86, 114). Důležitý je rovněž jeho postřeh, že původní socha Panny Marie z roku 1726 držela v náručí Ježíška a představovala tak po ikonografické stránce odlišný typ Immaculaty než socha dnešní (s. 84, 114, obr. 1 a 2 na s. 142 a 143, obr. 7 na s. 171). Až symbolické platnosti nabývá závěrem formulované konstatování: „Jan Antonín Quitainer zemřel 7. dubna 1765, a stejně jako Gabriel Václav Kaspar, ... se tak nedožil završení dvacetileté obnovy klášterního kostela vytvořením nového hlavního oltáře“ (s. 117).

Velmi prospěšnou partií diplomní práce je připojený „Katalog díla J. A. Quitainera v areálu Strahovského kláštera“ (s. 119 - 126), za nímž následují standardní seznamy použité literatury a zvolených vyobrazení. Poměrně rozsáhlý blok připojené obrazové dokumentace (s. 142 – 213), pořízené ze snímků dosti slušné kvality, tuto vyčerpávající sondu do dramatické historie obnovy klášterní architektury Královské kanonie premonstrátů na Strahově v období pozdního baroka uzavírá.

Z výše uvedeného plyne, že předložený text Martina Hořáka nese všechny atributy poctivé uměleckohistorické práce, a proto jej mohu s klidným svědomím doporučit k obhajobě.